

Sygn. akt II KK 401/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Marian Buliński

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jacka Radoniewicza,

w sprawie **A.K., P.C. i M.M.**,

skazanych z art. 258 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 15 marca 2017 r.,

kasacji wniesionych przez obrońców skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt II AKa .../16,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt XII K .../12,

I. Oddała kasację obrońcy skazanego A.K., jako oczywiście bezzasadną i kosztami sądowymi w tym zakresie obciąża Skarb Państwa;

II. uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do P.C. i M.M., a na podstawie art. 435 k.p.k. także wobec A.K. i sprawę w tym

zakresie przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

III. zarządza zwrot opłat od kasacji wniesionych przez skazanych P.C. i M.M..

UZASADNIENIE

A.K., P.C. i M.M. zostali oskarżeni o to, że:

1. „w okresie od co najmniej października 2007 r. do dnia 21 października w przypadku A.K. oraz do dnia 18 listopada 2008 r. w przypadku P.C. i M.M. w [...], wspólnie i w porozumieniu z T. S. ps. N., D. P. ps. R. vel W. i innymi osobami brał udział w kierowanej przez R. S. ps. S. zorganizowanej grupie przestępczej o charakterze zbrojnym, mającej na celu dokonywanie przestępstw, a w tym wymuszeń rozbójniczych i handel narkotykami, tj. o czyn z art. 258 § 2 k.k.”; nadto A.K. o to, że:
2. „w okresie co najmniej od maja 2008 r. do lipca 2008 r. w [...], działając z góry powziętym zamiarem, wspólnie i w porozumieniu z innymi mężczyznami, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie sześciu kobiet, w tym K.Z., G.P., I. W. zatrudnionych w agencji towarzyskiej przy ul. Z. 12 doprowadził pokrzywdzone do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci 400 zł miesięcznie od każdej, na łączną kwotę 7.200 złotych, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej i czyniąc sobie z przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;
3. w okresie od sierpnia 2007 r. do listopada 2007 r. oraz od stycznia 2008 r. do lipca 2008 r. w [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie B. T. doprowadził pokrzywdzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci 400 zł miesięcznie, na łączną kwotę 4.400 złotych, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej i czyniąc sobie z przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;
4. w okresie co najmniej od maja 2008 r. do lipca 2008 r. w [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie trzech kobiet, zatrudnionych w agencji towarzyskiej przy ul. Ż., doprowadził pokrzywdzone

do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci 400 zł miesięcznie od każdej, na łączną kwotę 3.600 złotych, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej i czyniąc sobie z przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

5. w czerwcu 2008 r. w [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej groźbą zamachu na życie i zdrowie E. P., zatrudnionej w agencji towarzyskiej przy ul. S., doprowadził pokrzywdzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci 400 zł, przy czym czynu tego dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

6. w okresie od marca 2007 r. do października 2008 r. w [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie lub gwałtownego zamachu na mienie A. M., doprowadził pokrzywdzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, w postaci pieniędzy w kwocie 400 zł miesięcznie, na łączną kwotę 8.000 złotych, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej i czyniąc sobie z przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

7. w okresie od grudnia 2007 r. do października 2008 r. w [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie lub gwałtownego zamachu na mienie B. M. i E. B., doprowadził pokrzywdzone do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 800 zł miesięcznie, na łączną kwotę ok. 8.800 złotych, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej i czyniąc sobie z przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

8. w sierpniu 2008 r. w [...] zabrał K. Z., a następnie ukrył dokumenty, w tym paszport wystawiony na nazwisko K.Z., świadectwo szkolne, akt notarialny nabycia nieruchomości przez K. Z., dokumenty sądowe, tj. o czyn z art. 276 k.k.”;

nadto P.C. o to, że:

9. „w miesiącu październiku i listopadzie 2007 r. w [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie lub gwałtownego zamachu na mienie J. M. zażądał przekazywania sobie co miesiąc pieniędzy w kwocie 200 zł oraz doprowadził pokrzywdzoną do niekorzystnego

rozporządzenia mieniem w postaci 200 zł w miesiącu listopadzie 2007 r., przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

10. w okresie od co najmniej października 2007 r. do października 2008 r. w [...], działając z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie lub gwałtownego zamachu na mienie K. G. doprowadził pokrzywdzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci 400 zł miesięcznie, na łączną kwotę co najmniej 4.800 zł, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej i czyniąc sobie z przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

11. początkiem listopada 2008 r. w [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie lub gwałtownego zamachu na mienie B. M. i E. B. zażądał przekazywania sobie co miesiąc pieniędzy w kwocie 800 zł oraz doprowadził pokrzywdzoną B. M. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci 800 zł, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.”;

oraz M.M. o to, że:

12. „w okresie grudnia 2007 r. lub stycznia 2008 r. w [...], działając w zamiarze, aby P.C. groźbą zamachu na życie i zdrowie lub gwałtownego zamachu na mienie J. M. doprowadził pokrzywdzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci 200 zł miesięcznie ułatwił mu dokonanie przestępstwa w ten sposób, że odebrał od pokrzywdzonej pieniądze płacone tytułem haraczu, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej, tj. o czyn z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

13. w okresie od ok. listopada 2006 r. do ok. lutego 2008 r. w [...], działając z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie lub gwałtownego zamachu na mienie K. G. doprowadził pokrzywdzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci 400 zł miesięcznie, na łączną kwotę 1.600 zł, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej i czyniąc sobie z przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

14. w okresie od co najmniej maja 2006 r. do października 2008 r. w [...], działając z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groźbą zamachu na życie i zdrowie lub gwałtownego zamachu na mienie [...] oraz co najmniej dwóch innych kobiet, doprowadził pokrzywdzone do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 400 zł miesięcznie od każdej z nich, na łączną kwotę 81.200 zł, przy czym czynu dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej i czyniąc sobie z przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

15. w okresie od 5 kwietnia 2004 r. do 29 lipca 2004 r. w [...], działając wspólnie i w porozumieniu z M. B., z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, groził A. D. pozbawieniem życia m.in. słowami „jak nie dasz mi forsy to sprzedamy ci kosę albo jak wolisz połamiemy ci nogi” dwukrotnie w dniu 5 kwietnia i 30 czerwca 2004 r. doprowadził A.D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 350 euro, tj. 1750 zł, a w dniu 29 lipca 2004 r. usiłował doprowadzić A.D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 150 euro, tj. ok. 750 zł, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 282 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”

Sąd Okręgowy w [...], wyrokiem z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt XII K 23/12:

1. oskarżonych A.K., P.C. i M.M. uznał za winnych czynu zarzuconego w pkt I, przyjmując, że oskarżony A.K. działał w zorganizowanej grupie przestępczej do dnia 21 października 2008 r., tj. przestępstwa z art. 258 § 2 k.k. i za to na podstawie wskazanego przepisu wymierzył każdemu z nich karę 3 lat pozbawienia wolności;

2. uznał oskarżonego A.K. za winnego popełnienia opisanych wyżej czynów: w pkt II eliminując z opisu czynu fragment „sześciu kobiet a w tym”, przyjmując w miejsce kwoty łącznej „7.200 złotych” kwotę łączną „co najmniej 3.600 złotych”, w pkt III, pkt VI, pkt VII, tj. przestępstw z art. 282 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k. czterokrotnie i za to na podstawie wskazanych przepisów skazał go, a na podstawie art. 282 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu

karę 4 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 300 stawek dziennych po 10 złotych każda;

3. uznał oskarżonego A.K. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt V, tj. przestępstwa z art. 282 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i za to na podstawie tych przepisów skazał go, a na podstawie art. 282 k.k. i art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 złotych każda;

4. uznał oskarżonego A.K. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt VIII, tj. przestępstwa z art. 276 k.k. i na tej podstawie wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

5. uniewinnił oskarżonego A.K. od czynu zarzucanego mu w pkt IV i w tym zakresie kosztami procesu obciążył Skarb Państwa;

6. uznał oskarżonego P.C. za winnego popełnienia czynów opisanych w pkt IX i XI, tj. przestępstw z art. 282 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. dwukrotnie i za to podstawie przywołanych przepisów skazał go, a na podstawie art. 282 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 złotych każda;

7. uznał oskarżonego P.C. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt X, tj. przestępstwa z art. 282 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 65 § 1 k.k., skazał go na podstawie powyższych przepisów, a na podstawie art. 282 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu kary roku pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 10 złotych każda;

8. uznał oskarżonego M.M. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt XII, tj. przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 k.k. i za to skazał go na podstawie powołanych przepisów, a na podstawie art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 282 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu kary roku pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 złotych każda;

9. uznał oskarżonego M.M. za winnego popełnienia czynów opisanych w pkt XIII i XIV, eliminując z opisu czynu fragment „co najmniej dwóch innych kobiet” przyjmując w miejsce kwoty łącznej „ok. 81.200 złotych” kwotę łączną „co najmniej 60.000 złotych”, tj. przestępstw z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. dwukrotnie i za na podstawie przywołanych przepisów skazał go, a na

podstawie art. 282 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu kary trzech lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 400 stawek dziennych po 10 złotych każda;

10. uznał oskarżonego M.M. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt XV, tj. przestępstwa z art. 282 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i na podstawie tych przepisów skazał go, a na podstawie art. 282 k.k. i art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 złotych każda;

11. na podstawie art. 91 § 2 k.k. wymierzył: A. K. karę łączną 6 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 300 stawek dziennych po 10 złotych każda; P. C. karę łączną 5 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 250 stawek dziennych po 10 złotych każda; M. M. karę łączną 6 lat pozbawienia wolności i karę łączną grzywny w wysokości 400 stawek dziennych po 10 złotych każda;

12. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonych kar pozbawienia wolności zaliczył okresy rzeczywistego pozbawienia wolności: oskarżonemu K. od dnia 21 października 2008 r. do dnia 14 lipca 2011 r.; oskarżonemu C. od dnia 18 listopada 2008 r. do dnia 13 lipca 2011 r.; oskarżonemu M. od dnia 18 listopada 2008 r. do dnia 14 lipca 2011 r.;

13. rozstrzygnął o dowodach rzeczowych i kosztach (pkt 13, 14 i 15 wyroku).

Orzeczenie to zaskarżone została apelacjami obrońców oskarżonych:

Obrońca oskarżonego A.K. zaskarżył wyrok:

„- w zakresie czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia w części w zakresie orzeczenia o karze;

- w zakresie czynów opisanych w punkcie II aktu oskarżenia w całości w zakresie orzeczenia o winie;

- w zakresie czynów opisanych w punkcie III aktu oskarżenia w części w zakresie orzeczenia o karze;

- w zakresie czynu opisanego w punkcie V aktu oskarżenia w części w zakresie orzeczenia o karze;

- w zakresie czynu opisanego w punkcie VI aktu oskarżenia w całości w zakresie orzeczenia o winie;

- w zakresie czynu opisanego w punkcie VII aktu oskarżenia w części w zakresie orzeczenia o karze;
- w zakresie czynu opisanego w punkcie VIII aktu oskarżenia w całości w zakresie orzeczenia o winie;
- w zakresie punktu 11 wyroku odnośnie wymiaru kary łącznej orzeczonej wobec oskarżonego”,

i zarzucił:

1. „W odniesieniu do skazania za czyny oznaczone w punktach II i VIII aktu oskarżenia obrazę przepisów postępowania, tj. art. 7 i 410 k.p.k. przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i uznanie za wiarygodne zeznań pokrzywdzonej K.Z., podczas gdy istnieje szereg wątpliwości odnośnie wiarygodności ww. pokrzywdzonej i jej zeznań, a także uznanie za niewiarygodne zeznań I. C. (dawniej W.) oraz G.P. w zakresie w jakim zaprzeczały, iż skazany A.K. dopuszczał się czynów zarzucanych w punkcie II aktu oskarżenia, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych i przyjęcia, że oskarżony jest winny czynów zarzucanych mu w punkcie II i VIII aktu oskarżenia.
2. W odniesieniu do czynu określonego w punkcie VI aktu oskarżenia (...) naruszenie art. 7 k.p.k. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zeznań świadka A.M., przez uznanie że zeznania tej pokrzywdzonej złożone przed Sądem nie mogą stanowić wartościowego materiału dowodowego, podczas gdy jednoznacznie wskazują, że oskarżony nie popełnił zarzucanego mu w tym punkcie czynu, co w konsekwencji doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych odnośnie winy oskarżonego za ten czyn.
3. W odniesieniu do skazania za czyny oznaczone w punktach I, III, V, VII aktu oskarżenia (...) orzeczenie wobec skazanego A.K. kary łącznej i kar jednostkowych niewspółmiernie wysokich z uwagi, że przy ich wymierzeniu Sąd nie dostrzegł okoliczności łagodzącej, tj. dotychczasowej niekaralności, a dostrzegł co prawda pozytywną opinię środowiskową nie uwzględniając jej jednak w należyty sposób i nie nadał jej właściwego znaczenia, co w konsekwencji doprowadziło do orzeczenia kar rażąco surowych, które nie spełniają dyrektyw wymiaru kary określonych w punkcie 53 KK”.

W konsekwencji tych zarzutów skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzuconych mu w punktach II, VI i VIII aktu oskarżenia czynów,
2. orzeczenie kar łagodniejszych w dolnych granicach zagrożenia ustawowego w odniesieniu do skazania za czyny w punktach I, III, V, VII aktu oskarżenia,
3. orzeczenie kary łącznej z zastosowaniem metody pełnej absorpcji,
4. wobec informacji Sądu w uzasadnieniu o zatrzymaniu pokrzywdzonej K.Z., doprowadzenie pokrzywdzonej przed Sąd celem przesłuchania i weryfikacji jej zeznań złożonych w postępowaniu przygotowawczym.

Obrońca oskarżonego P.C. zaskarżył wyrok w całości i zarzucił „obrazę przepisów postępowania karnego, która miała wpływ na treść orzeczenia, zwłaszcza art. 2 § 1, 5 § 2, 7, 410 k.p.k. oraz art. 424 § 1 – 2 k.p.k., a polegała na zastępowaniu przez sąd orzekający braków dowodowych, w tym dowodów bezpośrednich, jak też pośrednich, wnioskowaniem i domniemaniami, przyjmując przy tym wersje najmniej korzystne dla oskarżonego w odniesieniu do zarzutu przynależności do zorganizowanej grupy przestępczej, jak również występków jednostkowych, przy czym wersje korzystne nie zostały omówione w motywach zaskarżonego wyroku, podobnie jak też w uzasadnieniu nie poddano analizie dogmatycznej ustawowych znamion występków z art. 282 k.k., zwłaszcza w zakresie części dyspozycyjnej tego przepisu, która odnosi się do sprawcy, a nie panującej atmosfery czy przekonaniach, na które sprawca nie miał najmniejszego wpływu, tym samym przekroczenie przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów, której nie mogą zastąpić zasady doświadczenia życiowego, logicznego rozumowania czy dostępnej wiedzy w sytuacji istnienia niedostatków dowodowych, których istnienie nie może, ale świadczy o istnieniu nie dających się usunąć wątpliwości, toteż owe wątpliwości nie mogły, ale musiały, być przyjęte wersji najkorzystniejszej dla oskarżonego”. Stawiając powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego od wszystkich przypisanych mu czynów, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego M.M. zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

1. odnośnie do czynu z pkt I aktu oskarżenia:
 1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. poprzez dowolną ocenę zeznań świadków [...],

2. co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na ustaleniu, że oskarżony należał do grupy przestępczej o charakterze zbrojnym;
3. odnośnie do czynu z pkt XII aktu oskarżenia:
 1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zeznań świadka J. G. (dawniej M.),
 2. co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, prowadzącego do niezasadnego uznania oskarżonego za winnego pomocnictwa w wymuszeniu rozbójniczym w ramach działania w zorganizowanej grupie przestępczej na szkodę J. G.;
 3. odnośnie do czynu zarzucanego w pkt XIII aktu oskarżenia:
 1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej i wybiórczej oceny zeznań świadka K.G.,
 2. co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegającego na niezasadnym uznaniu oskarżonego za winnego wymuszenia rozbójniczego w ramach działania w zorganizowanej grupie przestępczej na szkodę K.G.;
 3. odnośnie do czynu zarzucanego w pkt XIV aktu oskarżenia:
 1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej oceny zeznań świadków [...],
 2. co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegającego na niezasadnym uznaniu oskarżonego za winnego dokonania wymuszenia rozbójniczego w ramach działania w zorganizowanej grupie przestępczej na szkodę [...];
 3. odnośnie do czynu z pkt XIV aktu oskarżenia (powinno być pkt XV – uwaga SN):
 1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej oceny zeznań świadka M. B. oraz dowolnej oceny wyjaśnień składanych przez oskarżonego,

2. co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegającego na niezasadnym uznaniu oskarżonego za winnego dokonania wymuszenia rozbójniczego na szkodę A.D..

W następstwie tych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia czynów zarzuconych w pkt I, XII i XV aktu oskarżenia oraz uniewinnienie go także od czynów zarzuconych w pkt XIII i XIV aktu oskarżenia, przy czym w odniesieniu do dwóch ostatnich z wymienionych czynów wniesiono także alternatywnie o zmianę kwalifikacji prawnej przez przyjęcie, że oskarżony dopuścił się występku z art. 204 § 2 k.k. i w konsekwencji wymierzenie oskarżonemu najniższej kary przewidzianej w tym przepisie.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt II AKa .../16, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie. Wyrok ten zaskarżony został kasacjami obrońców skazanych.

Obrońca skazanego A.K. zaskarżył wyrok w całości i zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

- art. 4 w zw. z art. 7 w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez oparcie wyroku na dowodzie niepełnym, dokonanie oceny zeznań świadka z pominięciem ich ułomności w postaci braku weryfikacji na rozprawie głównej, niezachowanie należytej ostrożności podczas oceny zeznań K.Z. zważywszy na jej wielokrotną karalność, w tym za przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, opinię o jej niewiarygodności, spójne zeznania innych pokrzywdzonych stwierdzających kłamliwość świadka, a także naruszenie obowiązku badania okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego, co w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego ustalenia, że oskarżony jest winny zarzucanych mu czynów;

- „art. 391 § 1 w zw. z art. 5 § 2 w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. poprzez niezasadne odstąpienie od zasady bezpośredniości postępowania i zaniechanie przez Sąd odwoławczy wezwania na rozprawę świadka K.Z., pomimo że dysponował on aktualnym adresem zamieszkania, który podała sama zainteresowana, a bezpośrednie przeprowadzenie dowodu było w realiach niniejszej sprawy niezbędne, a także oparcie ustaleń o winie oskarżonego co do popełnienia

zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów na dowodach, które nie zostały przez sąd I instancji przeprowadzone na rozprawie, tj. zeznaniach K.Z., co do których nie było możliwości ich weryfikacji przez strony, a także zastosowania konfrontacji ze świadkami, których spójne zeznania dyskwalifikują wiarygodność K.Z. (św. [...]). Nie było również możliwości obserwacji zachowania świadka, także w relacji do stron i ich pytań oraz pytań członków składu orzekającego. W następstwie przeprowadzenia postępowania dowodowego w sprawie nadal występowały niedające się usunąć wątpliwości, których sąd nie rozwiązał. W sprawie nie zgromadzono dowodów, na podstawie których można usunąć te wątpliwości i ustalić z całą pewnością, że to skazany popełnił zarzucane czyny – wówczas sąd zważając na 5 § 2 k.p.k. powinien uniewinnić A.K.”.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i uniewinnienie A.K. od popełnienia zarzuconych mu czynów, ewentualnie o przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Obrońca skazanego P.C. zaskarżył wyrok w całości i zarzucił „rażące naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, w odniesieniu do wszystkich czynów przypisanych skazanemu, a polegało na odstąpieniu przez Sąd Apelacyjny od zasady nullum crimen nulla pena sine lege przez przyjęcie i uznanie jako przestępstwa z art. 258 par. 2 k.k. oraz art. 282 w zw. z art. 65 par. 1 k.k. zachowań skazanego, które było wyłącznie podobne do czynów zakazanych pod groźbą kary, co wynikało wprost ze zgromadzonego materiału dowodowego, zaś zaakceptowane przez Sąd Apelacyjny wnioskowanie sądu orzekającego w wyraźny sposób naruszało ustawowy zakaz stosowania analogii w prawie karnym”. W uzasadnieniu kasacji zauważono ponadto, że poczyniona argumentacja uzasadnia przekonanie, że Sąd odwoławczy dopuścił się także rażącej obrazu art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. Stawiając powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Obrońca skazanego M.M. zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości i zarzucił rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie naruszenie prawa procesowego, tj.:

1. art. 433 § 1 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez zaaprobowanie przez Sąd Apelacyjny w [...] oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd Okręgowy w [...], co nastąpiło z pominięciem swobodnej jego oceny, zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a konsekwencją powyższego uchybienia jest pogląd Sądu Apelacyjnego, że ustalenia Sądu Okręgowego w zakresie zarzucanego M. M. czynu zabronionego z art. 258 § 2 k.k. są prawidłowe, mimo tego, iż został on oparty na zeznaniach świadków, którzy nie wskazują w jakikolwiek sposób na udział skazanego w zorganizowanej grupie przestępczej, a więc brak było podstaw do wyciągnięcia takiego wniosku;
2. art. 433 § 1 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez zaaprobowanie przez Sąd Apelacyjny w [...] oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd Okręgowy w [...], co nastąpiło z pominięciem swobodnej jego oceny, zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a konsekwencją powyższego uchybienia jest pogląd Sądu Apelacyjnego, że ustalenia Sądu Okręgowego w zakresie zarzucanych skazanemu czynów zabronionych z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. oraz z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. są prawidłowe, mimo tego, że zostały oparte na zeznaniach świadków, którzy wprost wskazują, iż w stosunku do nich nigdy nie doszło ze strony skazanego do wymuszenia rozbójniczego, a z których to zeznań Sąd Okręgowy wyprowadził wnioski odmienne, które następnie zaaprobował Sąd Apelacyjny;
3. art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 i 2 k.p.k. „poprzez sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób lakoniczny, pobieżny oraz nie wystarczająco szczegółowy, nie odnosząc się wyczerpująco do szeregu podniesionych w apelacji argumentów obrońcy oraz bez należytego omówienia zasadności bądź bezzasadności każdego z podniesionych przez obrońcę zarzutów, co w istocie stanowi rażące naruszenie przepisów procedury karnej, albowiem podstawowym obowiązkiem sądu II instancji jest rozpoznanie wszystkich zarzutów i wniosków apelacji, a następnie dokonanie ich stosownej oceny oraz odzwierciedlenie procesu myślowego składu orzekającego w uzasadnieniu wyroku, co nie miało miejsca w zaskarżonym wyroku”.

Odwołując się do przytoczonych zarzutów skarżący wniósł „o uchylenie wyroku Sądu II instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Regionalnej w [...] wniósł o ich oddalenie, jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego A.K. uznana została za oczywiście bezzasadną, co powoduje, że zgodnie z art. 535 § 3 k.p.k. uzasadnienie wyroku w tej części nie zostanie sporządzone.

Na wstępie należy przypomnieć, że podstawowym obowiązkiem sądu odwoławczego jest rzetelne rozpoznania wniesionych środków odwoławczych, tj. rozważenie wszystkich wniosków i zarzutów w nich zawartych (art. 433 § 2 k.p.k.). Swoistą gwarancję realizacji tego obowiązku stanowi przepis art. 457 § 3 k.p.k., który stanowi, że w uzasadnieniu wyroku należy podać, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne.

Postrzegając realizację powyższych obowiązków przez Sąd Apelacyjny w [...] poprzez pryzmat opisanych wymagań stwierdzić należy, że kasacja obrońcy skazanego M.M. jawi się jako wręcz oczywiście zasadna. Wprawdzie we wszystkich zarzutach błędnie przywołano przepis art. 433 § 1 k.p.k. (Sąd odwoławczy rozpoznał przecież sprawę w granicach zaskarżenia), to jednak zważywszy na treść zarzutów oraz ich rozwinięcie zawarte w uzasadnieniu kasacji, nie może ulegać wątpliwości, że istotą tych zarzutów była obraza art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k.

W apelacji obrońcy skazanego M.M. sformułowano szereg rozbudowanych zarzutów odnoszących się do poszczególnych przypisanych mu czynów. Zarzuty skonstruowano w ten sposób, że kwestionowano ocenę dowodów stanowiących podstawę dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych, a następnie podnoszono zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Zarzuty te poszerzone zostały o argumenty zawarte w obszernym uzasadnieniu apelacji. Treść uzasadnienia orzeczenia Sądu odwoławczego nie zawiera jednak rzetelnego, tj. adekwatnego i zgodnego z prawem, odniesienia się do podniesionych zarzutów.

W stosunku do przypisanego skazanemu przestępstwa z art. 258 § 2 k.k. podniesiono zarzuty sprzecznej z art. 7 k.p.k. oceny dowodów z zeznań [...]. W uzasadnieniu apelacji wskazuje się także na błędną ocenę zeznań K.Z. i wywodzi się, że ze zgromadzonych poszlak nie sposób wyprowadzić logicznego wniosku o sprawstwie skazanego, a w szczególności jego świadomości co do uczestniczenia w zorganizowanej grupie przestępczej o charakterze zbrojnym i zamiarze działania w takiej strukturze. Sąd Apelacyjny do powyższych kwestii jednak się nie odnosi. Trudno uznać za zgodne z prawem rozpoznanie apelacji w tej mierze polegające na ograniczeniu się do stanowiska, że „wymogi wynikające z treści przepisu art. 258 k.k. oraz sformułowane w judykaturze przesłanki jego stosowania nie upoważniają do oczekiwania, że dowodem udziału w zorganizowanej grupie przestępczej będą legitymacje członkowskie, listy obecności, pokwitowania itp. Oczywiście jest, że w przypadku tego rodzaju czynu, najczęściej negowanego zresztą przez oskarżonych, możliwości przypisania określonej osobie wypełnienia jego znamion następuje w wyniku często fragmentarycznych informacji co do związku z osobami bezspornie należącymi do grupy, uczestnictwa w przedsięwzięciach grupy (nie tylko zresztą przestępczych), uzyskiwanie różnego rodzaju profitów, powoływanie się na grupę, działanie w jej imieniu” – i to przy okazji odnoszenia się do zarzutów apelacji skazanego C. Nie można również uznać za wystarczające odesłania „do wcześniejszych rozważań dotyczących udziału w grupie przestępczej” (strona 29 uzasadnienia – fragment poświęcony apelacji obrońcy M.), skoro rozważań takich uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera.

Podobnie rzecz się ma z rozpoznaniem zarzutów apelacyjnych dotyczących pozostałych czynów przypisanych skazanemu. Cały wywód odnoszący się wprost do wskazanej apelacji ogranicza się do pięciu zdań. Zarzuty dotyczące oceny wiarygodności m.in. świadków [...] skwitowano wywodem, że „należy podzielić opinie wyrażone w analizie materiału dowodowego w części dotyczącej zarzutów przypisanych osk. M. M. Analiza ta i jej wnioski zasługują na akceptację w odróżnieniu od stanowiska zaprezentowanego w apelacji. Chybionym jest bowiem analizowanie dowodów w sprawie, w oderwaniu od innych dotyczących tego samego zdarzenia, a także ignorowanie tła konkretnych czynów tworzących

określone zjawisko o charakterze przestępczym”. O ile, abstrakcyjnie rzecz ujmując, nie można wykluczyć trafności poczynionej uwagi, o tyle z całą pewnością nie stanowi ona realizacji ustawowego obowiązku rozpoznania zarzutów wniesionego środka odwoławczego oraz należytego uzasadnienia swojego stanowiska. Przytoczony fragment nie pozwala na stwierdzenie, czy i które zarzuty skarżącego Sąd odwoławczy brał pod uwagę i dlaczego nie uwzględnił poszczególnych zarzutów. Ogólnikowa akceptacja wywodów Sądu Okręgowego pomija podstawową przecież okoliczność, że wywody te, tj. argumentacja związana z oceną dowodów, ustalenia faktyczne i ocena prawna, były w apelacji kwestionowane. Braku tego nie wypełnia zacytowane jedno zdanie z zeznań I. B. (strona 30 uzasadnienia) oraz rozważania odnoszące się do zjawiska pobierania „haraczy” w związku z prostytutką. W szczególności w uzasadnieniu Sądu odwoławczego nie ma nawet próby wykazania, w kontekście poczynionych zarzutów i w odniesieniu do poszczególnych czynów, sposobu realizacji przez skazanego znamion przestępstwa z art. 282 k.k. – rzecz dotyczy przede wszystkim znamion stosowania przemocy lub groźby zamachu na życie lub zdrowie albo gwałtownego zamachu na mienie. Zauważyć przy tym należy, że stanowisko zaprezentowane na stronach 24 – 25 uzasadnienia nie może zostać uznane za wystarczające choćby z tego powodu, że ma charakter generalizujący i nie odnosi się bezpośrednio do czynów przypisanych skazanemu. Nadto, co wymaga podkreślenia, także Sąd pierwszej instancji nie analizuje w uzasadnieniu swojego wyroku znamion omawianego typu czynu zabronionego oraz nie wykazuje, przynajmniej wprost, realizacji przez skazanego wszystkich znamion wymuszenia rozbójniczego (w części poświęconej ocenie prawnej uzasadnienie sprowadza się w zasadzie do powielenia opisu czynów sformułowanych w akcie oskarżenia).

Za zasadną uznać należy także kasację obrońcy skazanego P.C., choć i w tym wypadku wątpliwości budzi treść zarzutu kasacyjnego. Bezpośrednie odczytanie zarzutu wskazywać może na podniesienie niedopuszczalnego w kasacji zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych. Nie można przecież mówić o naruszeniu prawa materialnego, gdy w rzeczywistości kwestionuje się ustalenia faktyczne uzasadniające zastosowanie określonego przepisu prawa typizującego czyn zabroniony. Za nieudolną uznać należy próbę wykazania, że do obrazy prawa

materialnego doszło w wyniku niedopuszczalnego zastosowania w prawie karnym analogii, skoro nie o analogię tu idzie, a o brak realizacji przez sprawcę znamion typu czynu zabronionego, co należy do sfery faktów. Takie odczytanie kasacji nakazywałoby oddalenie jej, jako oczywiście bezzasadnej. Na właściwe odczytanie rzeczywistego zarzutu zawartego w nadzwyczajnym środku zaskarżenia pozwala jednak ostatnie zdanie uzasadnienia kasacji, w którym stwierdzono, że „Przedłożona argumentacja uzasadnia zatem, że Sąd Apelacyjny dopuścił się rażącej obrazę prawa materialnego w odniesieniu do wszystkich czynów przypisanych skazanemu przez odstępianie od przytoczonej zasady zakazu stosowania analogii, a także art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., co także zostało wskazane w części motywacyjnej kasacji”. Jeśli do tego dodać treść uzasadnienia kasacji, to nie ulega wątpliwości, że intencją skarżącego było zaskarżenie wyroku Sądu Apelacyjnego przez pryzmat obrazę przepisów art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. Zarzut kasacyjny o takiej treści jest oczywiście zasadny. Podobnie jak w wypadku skazanego M., wywody uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego nie zawierają rzetelnego odniesienia się do zarzutów związanych z przypisaniem skazanemu odpowiedzialności za udział w zorganizowanej grupie przestępczej o charakterze zbrojnym i pozostałych przestępstwach. Argumentacja odnosząca do tego skazanego mieści się na jednej stronie i w zasadzie odsyła skarżącego do wywodów Sądu pierwszej instancji, zatem tych, które są kwestionowane. Trudno w szczególności znaleźć jakiegokolwiek argumenty związane z zarzutami dotyczącymi prawidłowości sporządzenia uzasadnienia przez Sąd Okręgowy, sposobu wnioskowania z dowodów o sprawstwie skazanego w odniesieniu do czynu z art. 258 § 2 k.k., czy realizacji znamion przestępstwa z art. 282 k.k. – w odniesieniu do konkretnych czynów (zaniechania Sądu Apelacyjnego mają podobny charakter, jak w wypadku skazanego M.).

Przedstawione uchybienia, wykazane w kasacjach skazanych M. i C. miały charakter rażący i mogły mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Konsekwencją ich zaistnienia była konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w odniesieniu do wskazanych osób i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Wprawdzie kasacja obrońcy skazanego A.K. została oddalona, jako oczywiście bezzasadna, jednak również w stosunku do tego skazanego wyrok Sądu odwoławczego należało uchylić i wydać opisane wyżej rozstrzygnięcie następcze. Zgodnie z art. 435 k.p.k., który ma zastosowanie także w postępowaniu kasacyjnym, sąd uchyla orzeczenie na korzyść współoskarżonych, choćby nie wnieśli środka odwoławczego (kasacji), jeżeli uchylił je na rzecz współoskarżonego, którego środek odwoławczy dotyczył, gdy te same względy przemawiają za uchyleniem na rzecz tamtych (warunek niewniesienia kasacji jest spełniony także wówczas, gdy kasacja została wprawdzie wniesiona, lecz podlegała oddaleniu). Analiza uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego nie pozostawia wątpliwości co do tego, że przy rozpoznaniu apelacji skazanego K. zaistniały te same uchybienia, jak w wypadku skazanych M. i C., zatem te same względy przemawiają za uchyleniem zaskarżonego orzeczenia. O ile Sąd odwoławczy podjął próbę oceny zeznań świadka K.Z., o tyle trudno doszukać się właściwej, spełniającej standardy wynikające z art. 433 § 2 i 457 § 3 k.p.k., analizy zarzutów związanych z oceną zeznań I. C., G.P., czy A.M. (ocenie zeznań tej ostatniej poświęcono dwa zdania na stronie 28 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego). Sąd odwoławczy, podobnie jak w wypadku skazanego C., w zasadzie nie odniósł się do zawartego w apelacji zarzutu rażącej niewspółmierności kary (trudno za właściwe wypełnienie obowiązku uznać umieszczenie w uzasadnieniu (strona 30) dwóch zdań, które kwitują apelacje obu skazanych i odsyłają do uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego, brak również oceny prawnej przypisanych skazanemu czynów).

W toku ponowionego postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny będzie zobowiązany do rozpoznania wniesionych środków odwoławczych stosownie do wymagań wynikających z art. 433 § 2 k.p.k. oraz ewentualnego sporządzenia uzasadnienia swojego orzeczenia w zgodzie z art. 457 § 3 k.p.k.